
NOVA CRONOLOGIA - FOMENKO

Autor:

Data de publicació: 09-06-2013

La nova cronologia és una teoria de la conspiració proposada per Anatoli Fomenko que argumenta que els esdeveniments de l'antiguitat generalment atribuïts a les antigues civilitzacions de Roma, Grècia i Egipte es van produir realment durant l'edat mitjana, més de mil anys després.

La teoria proposa a més a més que la història mundial anterior al 1600 dC ha estat àmpliament falsificada per adaptar-se als interessos d'una sèrie de conspiradors diferents, inclosos el Vaticà, el Sacre Imperi Romanogermànic i la Casa Russa de Romanov, tots treballant per ocultar la "veritable" història del món centrada al voltant d'un imperi global anomenat "Horda Russa"

Història: ficció o ciència? Cronologia volums 1–7

La nova cronologia és una teoria de la conspiració proposada per Anatoli Fomenko que argumenta que els esdeveniments de l'antiguitat generalment atribuïts a les antigues civilitzacions de Roma, Grècia i Egipte es van produir realment durant l'edat mitjana, més de mil anys després.

La teoria proposa a més a més que la història mundial anterior al 1600 dC ha estat àmpliament falsificada per adaptar-se als interessos d'una sèrie de conspiradors diferents, inclosos el Vaticà, el Sacre Imperi Romanogermànic i la Casa Russa de Romanov, tots treballant per ocultar la "veritable" història del món centrada al voltant d'un imperi global anomenat "Horda Russa".

Conceptes centrals

Els conceptes centrals de la nova cronologia es deriven de les idees de l'erudit rus Nikolai Morozov (1854-1946),^[1] tot i que els treballs de l'erudit francès Jean Hardouin (1646–1729) es poden veure com un predecessor anterior. ^[2] La nova cronologia s'associa generalment amb el matemàtic rus Anatoly Fomenko (nascut el 1945), tot i que els treballs publicats sobre el tema són en realitat una col·laboració entre Fomenko i diversos altres matemàtics. El concepte s'explica més plenament a History: Fiction or Science?, publicat originalment en rus i traduït a l'anglès.

La nova cronologia també conté una reconstrucció, "una cronologia alternativa", radicalment més curta que la cronologia històrica estàndard, perquè tota la història antiga està "plegada" a l'edat mitjana. Segons les afirmacions de Fomenko, la història escrita de la humanitat només es remunta a l'any 800 dC, gairebé no hi ha informació sobre esdeveniments entre el 800 i el 1000 dC i la majoria dels esdeveniments històrics coneguts van tenir lloc entre el 1000 i el 1500 dC.

La nova cronologia és rebutjada per la majoria de científics i historiadors, i és incompatible amb les tècniques de datació absoluta i relativa utilitzades en la comunitat acadèmica en general. Es considera pseudohistòria i pseudocientífic. ^{[3][4][5][6][7][8]} L'interès acadèmic per la teoria prové principalment de la seva popularitat, que ha obligat historiadors i altres científics a argumentar contra els seus mètodes i contraposats a la història mundial. ^[9] Un segon punt d'interès de la comunitat acadèmica principal és entendre per què s'ha fet tan popular com per poder tenir la

simpatia del 30 per cent dels russos. [9] No se sap fins a quin punt els lectors de textos de nova cronologia la consideren història o ficció. [10] Tampoc hi ha estadístiques fiables sobre qui són els lectors. [9]

La teoria va sorgir al costat d'altres històries alternatives i literatura de conspiració en el període d'augment de la llibertat d'expressió que va seguir a la ruptura de la Unió Soviètica. [10] Mentre que altres autors han escrit sobre la nova teoria de la cronologia, com el soci júnior de Fomenko [9] Gleb Nosovsky i el matemàtic búlgar Yordan Tabov que va ampliar la teoria pel que fa als Balcans, la teoria es discuteix principalment en referència als escrits de Fomenko. [10]

Història de la nova cronologia

La idea de cronologies que difereixen de la cronologia convencional es pot remuntar almenys a la segona meitat del segle 17. Jean Hardouin va suggerir llavors que molts documents històrics antics eren molt més joves del que es creu generalment. El 1685 va publicar una versió de la Història Natural de Plini el Vell en la qual afirmava que la majoria dels textos grecs i romans havien estat forjats per monjos benedictins. Quan més tard va ser interrogat sobre aquests resultats, Hardouin va declarar que revelaria les raons dels monjos en una carta que es revelaria només després de la seva mort. Els marmessors de la seva finca no van poder trobar aquest document entre els seus papers pòstums. [11] Al segle 17, Sir Isaac Newton, examinant la cronologia actual de l'Antiga Grècia, l'Antic Egipte i l'Antic Pròxim Orient, va expressar el seu descontentament amb les teories imperants i a La cronologia dels regnes antics esmenat va proposar una de pròpia, que, basant el seu estudi en Argonautica d'Argonautica de Rodes, va canviar la datació tradicional de l'Expedició Argonautica, la Guerra de Troia i la Fundació de Roma. [12][13]

El 1887, Edwin Johnson va expressar l'opinió que la història cristiana primerenca va ser inventada o corrompuda en gran mesura als segles 2n i 3rd. [14]

El 1909 Otto Rank va fer notar duplicitats en la història literària d'una varietat de cultures:

gairebé tots els pobles civilitzats importants han teixit mites primerencs al voltant i han glorificat en poesia els seus herois, reis i prínceps mítics, fundadors de religions, de dinasties, imperis i ciutats, en definitiva, els seus herois nacionals. Especialment la història del seu naixement i dels seus primers anys està dotada de trets fantasmagòrics; la sorprenent similitud, identitat literal ingènua, d'aquests contes, encara que es refereixin a pobles diferents, completament independents, de vegades geogràficament allunyats els uns dels altres, és ben coneguda i ha sorprès a molts investigadors. [15]

Fomenko es va interessar per les teories de Morozov el 1973. El 1980, juntament amb alguns col·legues del departament de matemàtiques de la Universitat Estatal de Moscou, va publicar diversos articles sobre "nous mètodes matemàtics en la història" en revistes revisades per parells. [cal citació] Els articles van suscitar molta controvèrsia, però finalment Fomenko no va aconseguir guanyar cap historiador respectat al seu costat. A principis de la dècada de 1990, Fomenko va canviar el seu enfocament d'intentar convèncer la comunitat científica mitjançant publicacions revisades per parells a publicar llibres. Alex Beam escriu que Fomenko i els seus col·legues van ser descoberts per la premsa científica soviètica a principis de la dècada de 1980, donant lloc a "un breu període de renom"; una revisió contemporània de la revista soviètica Questions of History es queixava: "Les seves construccions no tenen res en comú amb la ciència històrica marxista". [16]

El 1996, la seva teoria havia crescut fins a cobrir Rússia, Turquia, la Xina, Europa i Egipte. [17]

Les afirmacions de Fomenko

Andronikos I Komnenos, que Fomenko afirma que va ser el Jesús històric

El centre de la nova cronologia de Fomenko és la seva afirmació de l'existència d'un vast imperi eslau-turc, anomenat "Horda Russa", que va tenir un paper dominant en la història eurasiàtica abans del segle 17. Els diversos pobles

identificats en la història antiga i medieval, des dels escites, huns, gots i búlgars, passant pels polans, dulebes, drevlians i pechenegs, fins a en temps més recents, els cosacs, ucraïnesos i bielorussos, no són més que elements de l'horda russa única.

Fomenko afirma que el prototip més probable del Jesús històric va ser Andronikos I Komnenos (suposadament del 1152 al 1185 dC), l'emperador de Bizanci, conegut per les seves reformes fallides, els seus trets i fets reflectits en "biografies" de moltes persones reals i imaginàries. [18] El Jesús històric és una figura composta i un reflex de la profeta de l'Antic Testament Elisha (850–800 aC?), el papa Gregori VII (1020?–1085), sant Basili de Cesarea (330–379), i fins i tot Li Yuanhao (també conegut com a emperador Jingzong o "Fill del cel"– emperador de Xia Occidental, que va regnar el 1032–1048), Euclides, Bacchus i Dionís. [cal citació] Fomenko explica les diferències aparentment vastes en les biografies d'aquestes figures com a conseqüència de la diferència de llengües, punts de vista i marc temporal dels autors d'aquests relats i biografies. Afirma que el Jesús històric va néixer al cap Fiolent, Crimea, el 25 de desembre de 1152 dC i va ser crucificat el 20 de març de 1185 dC, al turó de Josuè, amb vistes al Bòsfor. [19]

Fomenko també fusiona les ciutats i històries de Jerusalem, Roma i Troia en "Nova Roma" = Evangeli Jerusalem (als segles 12 i 13) = Troia = Castell de Yoros. [20] Al sud del castell de Yoros es troba el turó de Joshua, que Fomenko al·lega que és el turó del Calvari representat a la Bíblia.

Fomenko afirma que Santa Sofia és en realitat el Temple bíblic de Salomó. Identifica Salomó com a sultà Suleiman el Magnífic (1494-1566).

Tanmateix, segons Fomenko, la paraula "Roma" és un marcador de posició i pot significar qualsevol de diverses ciutats i regnes diferents. Afirma: la "Primera Roma" o "Antiga Roma" o "Mizraim" és un antic regne egipci al delta del Nil amb capital a Alexandria, que la segona i més famosa "Nova Roma" és Constantinoble, i que la tercera "Roma" està constituïda per tres ciutats diferents: Constantinoble (de nou), Roma a Itàlia i Moscou. També segons les seves afirmacions, Roma a Itàlia va ser fundada cap al 1380 per Enees i Moscou, ja que la tercera Roma era la capital de la gran "Horda Russa". [21][22]

Reclamacions específiques

Aquest article conté llistes incrustades que poden estar mal definides, no verificades o indiscriminades. Si us plau, ajudeu a netejar-lo per complir els estàndards de qualitat de la Viquipèdia. Si escau, incorporeu elements al cos principal de l'article. (Maig 2015)

Alguns dels conceptes centrals de la nova cronologia afirmats per Fomenko i els seus col·legues són:

Fins al segle 17, els historiadors i traductors sovint "assignaven" dates i llocs diferents a diferents relats dels mateixos esdeveniments històrics, creant múltiples "còpies fantasma" d'aquests esdeveniments. Aquestes "còpies fantasma" sovint van ser malmeses per segles o fins i tot mil·lennis i van acabar incorporades a la cronologia convencional. [cal citació]

Aquesta cronologia va ser fabricada en gran part per Joseph Justus Scaliger a l'Opus Novum de emendatione temporum (1583) i Thesaurum temporum (1606), i representa una àmplia gamma de dates produïdes sense cap justificació, que contenen les seqüències repetides de dates amb torns iguals a múltiples dels principals números cabdalístics 333 i 360. El jesuïta Dionís Petavius va completar aquesta cronologia a De Doctrina Temporum, 1627 (v.1) i 1632 (v.2).

Es podria preguntar per què hauríem de voler revisar la cronologia de la història antiga actual i basar la nostra revisió en

nous mètodes empírics-estadístics. Valdria la pena recordar al lector que a la cronologia del segle 16-17 es considerava una subdivisió de les matemàtiques. [23]

37 horòscops egipcis complets trobats a Denderah, Esna i altres temples tenen solucions astronòmiques vàlides úniques amb dates que van des del 1000 dC fins al 1700 dC.

El vocabulari dels símbols astronòmics egipcis aplicats als horòscops dels temples permet extreure dates úniques d'eclipsis. Les dades astronòmiques que conté són suficients per a la datació única. Hi ha símbols que permeten la interpretació astronòmica i els símbols no canvien d'un horòscop del temple a un altre. Els horòscops dels temples contenen dades sobre eclipsis visibles a Egipte que permeten identificar-los exactament en l'eix temporal. [24]

El Llibre de l'Apocalipsi, tal com el coneixem, conté un horòscop, datat l'1 d'octubre de 1486, compilat pel cabbalista Johannes Reuchlin. [non sequitur]

Com ja hem assenyalat, la incapacitat dels comentaristes d'aquests últims dies per comprendre el simbolisme astronòmic de l'Apocalipsi és directament el resultat de la pèrdua de coneixement sobre la cronologia correcta i les distorsions introduïdes pels historiadors del segle 16-18. Una altra possibilitat és que hi hagués un tabú general no parlat sobre el que concernia a un tema tan perillós, que va provocar la desfeta de l'Apocalipsi. D'una manera o altra, la comprensió de les descripcions astronòmiques que conté l'Apocalipsi es va perdre en algun moment. L'Apocalipsi havia perdut la seva tonalitat astronòmica distintiva als ulls dels lectors. Tanmateix, el seu "component astronòmic" no és simplement excepcionalment important: només n'hi ha prou amb la datació del llibre en si. [25]

Els horòscops que es troben a les tauletes sumèries / babilòniques no contenen prou dades astronòmiques; en conseqüència, tenen solucions cada 30-50 anys en l'eix del temps i, per tant, són inútils a efectes de datació.

El vocabulari dels símbols astronòmics babilònics aplicats a les tauletes d'argila no permet extreure dates úniques d'eclipsis. Les dades astronòmiques que conté no són suficients per a la datació única. O bé no hi ha prou símbols que permetin la interpretació astronòmica o bé els símbols canvien d'una tauleta d'argila a una altra. Les tauletes d'argila contenen dades sobre eclipsis visibles a Babilònia que podrien haver tingut lloc cada 30-40 anys, per tant no permeten la seva identificació exacta en l'eix del temps. [24]

Les taules xineses d'eclipsis són inútils per datar, ja que contenen massa eclipsis que no van tenir lloc astronòmicament. Les taules xineses de cometes, encara que sigui cert, no es poden utilitzar per datar.

Les observacions de l'eclipsi xinès no poden confirmar ni refutar en absolut cap cronologia de la Xina, sigui veraç o errònia. [26]

Mètodes de Fomenko

Aquest article es basa massa en referències a fonts primàries. Si us plau, milloreu-ho afegint fonts secundàries o

terciàries.

Trobar fonts: "Nova cronologia" Fomenko – notícies · diaris · llibres · erudit · JSTOR (maig 2015) (Aprendre com i quan eliminar aquest missatge de plantilla)

Correlació estadística de textos

Un dels mètodes més senzills de Fomenko és la correlació estadística de textos. La seva suposició bàsica és que un text que descriu una seqüència d'esdeveniments dedicarà més espai a esdeveniments més importants (per exemple, un període de guerra o un malestar tindrà molt més espai dedicat que un període d'anys pacífics i sense esdeveniments), i que aquesta irregularitat es mantindrà visible en altres descripcions de l'època. Per a cada text analitzat, es dissenya una funció que assigna cada any esmentat en el text amb el nombre de pàgines (línies, lletres) dedicades en el text a la seva descripció (que podria ser zero). A continuació, es compara la funció dels dos textos. [27]

Per exemple, Fomenko compara la història contemporània de Roma escrita per Titus Livius amb una història moderna de Roma escrita per l'historiador rus V. S. Sergeev, calculant que les dues tenen una alta correlació, i per tant que descriuen el mateix període de la història, que és indiscutible. [28] També compara textos moderns que descriuen diferents períodes i calcula una correlació baixa, com era d'esperar. [28] Quan compara, per exemple, la història antiga de Roma i la història medieval de Roma, calcula una alta correlació i conclou que la història antiga de Roma és una còpia de la història medieval de Roma, xocant així amb els relats principals. [29]

Correlació estadística de dinasties

Mostra de paral·lelisme de Fomenko

D'una manera una mica similar, Fomenko compara dues dinasties de governants mitjançant mètodes estadístics. En primer lloc, crea una base de dades de governants, que conté informació rellevant sobre cadascun d'ells. A continuació, crea "codis d'enquesta" per a cada parell dels regles, que contenen un número que descriu el grau de coincidència de cada propietat considerada de dos governants. Per exemple, una de les propietats és la forma de la mort: si dos governants van ser enverinats, obtenen un valor de +1 en la seva propietat del camí de la mort; si un governant va ser enverinat i un altre mort en combat, obtenen ?1; i si un va ser enverinat i un altre va morir de malaltia, en van obtenir 0 (Fomenko afirma que hi ha la possibilitat que els cronistes no fossin imparcials i que diferents descripcions, no obstant això, descriuen la mateixa persona). Una propietat important és la durada de la regla, sobretot a mesura que reben punts més alts, es consideren un governant més il·lustre de la seva nació. [30]

Fomenko enumera diverses parelles de dinasties no relacionades –per exemple, dinasties de reis d'Israel i emperadors del baix Imperi Romà d'Occident (300-476 dC)– i afirma que aquest mètode demostra correlacions entre els seus regnats. (Els gràfics que mostren només la longitud de la regla en les dues dinasties són els més coneguts; Les conclusions de Fomenko també es basen en altres paràmetres, com s'ha descrit anteriorment.) També afirma que la història regnal dels segles 17 al 20 mai mostra correlació de "fluxos dinàstics" entre si, per tant Fomenko insisteix que la història es va multiplicar i es va superar en l'antiguitat imaginària per justificar aquesta o altres pretensions "reials".

Fomenko utilitza per a la demostració de correlació entre els regnats les dades de les Taules Cronològiques de J. Blair (Moscou 1808-09) complementades amb llistes de governants i les seves durades de regnat extretes d'altres taules i monografies, tant medievals com contemporànies. Fomenko et al. diuen que les taules de Blair són encara més valuoses per a ells, ja que van ser compilades en una època adjacent a l'època de la cronologia escaligeriana. Segons Fomenko, aquestes taules contenen signes més clars d'"activitat escaligerita" que posteriorment van ser enterrats sota capes de pintura i guix pels historiadors dels segles 19 i 20. [30]

Evidències astronòmiques

Fomenko examina els esdeveniments astronòmics descrits en textos antics i afirma que la cronologia és en realitat medieval. Per exemple:

Diu la misteriosa caiguda del valor del paràmetre d'acceleració lunar D" ("una combinació lineal de les acceleracions [angulars] de la Terra i la Lluna"[31]) entre els anys 700-1300 dC, que l'astrònom nord-americà Robert Newton havia explicat en termes de forces "no gravitacionals". [31] En eliminar aquells eclipsis primerencs anòmals, la nova cronologia produeix un valor constant de D" a partir de l'any 1000 dC. [32]

Associa inicialment l'Estrella de Betlem amb la supernova AD 1140 (± 20) (actual Nebulosa del Cranc) i l'Eclipsi de Crucifixió amb l'eclipsi total de Sol de l'1 de maig de 1185 dC. També creu que la supernova de la nebulosa del Cranc no es va poder veure el 1054 dC, però probablement el 1153 dC. Dubta de la veracitat de les dades astronòmiques xineses antigues.

Argumenta que el catàleg d'estrelles de l'Almagest, atribuït a l'astrònom hel·lenístic Claudi Ptolemeu, es va compilar als segles 15 al 16 dC. Amb aquest objectiu a la vista[cal citació] desenvolupa nous mètodes de datació d'antics catàlegs estel·lars i afirma que l'Almagest es basa en dades recollides entre el 600 i el 1300 dC, per la qual cosa es té en compte l'oblit tel·lúric[cal aclariment].

A més, desenvolupa l'anàlisi de Morozov d'alguns horòscops antics, inclosos els anomenats zodíacs de Dendera, dos horòscops dibuixats al sostre del temple de Hathor, i arriba a la conclusió que corresponen a l'11 o al 13th segle dC. En el seu final de sèries History: Fiction or Science, fa cites assistides per ordinador dels 37 horòscops egipcis que contenen dades astronòmiques suficients i afirma que tots encaixen en el període de temps del segle 11 al 19. [Cal aclariment] La història tradicional sol interpretar aquests horòscops com a pertanyents al 1st segle aC o suggereix que no estaven destinats a coincidir amb cap data.

En la seva anàlisi final d'una tríada d'eclipsi descrita per l'antic grec Tucídides en Història de la Guerra del Peloponès, Fomenko data els eclipsis a 1039, 1046 i 1057 dC. A causa de l'estructura en capes del manuscrit, afirma que Tucídides va viure realment a l'època medieval i en descriure la guerra del Peloponès entre els espartans i els atenesos, en realitat estava descrivint el conflicte quan el Ducat d'Atenes i el Ducat de Neopatràs a Grècia, en mans de la Companyia Catalana, van ser atacats per la Companyia Navarresa a finals del segle 14. [33]

Fomenko afirma que l'abundància de registres astronòmics datats en textos cuneïformes de Mesopotàmia és de poca utilitat per datar esdeveniments, ja que els fenòmens astronòmics que descriuen es repeteixen cíclicament cada 30-40 anys.

Rebuig dels mètodes de datació establerts

Sobre els mètodes de datació arqueològica, Fomenko afirma:

Els mètodes arqueològics, dendrocronològics, paleogràfics i carbonosos de datació de fonts i artefactes antics no són exactes i contradictoris, per tant, no hi ha una sola peça de proves escrites o artefactes fermes que es puguin datar de manera fiable i independent abans del segle 11.

- Anatoly Fomenko, Història: ficció o ciència? (Cronologia 1) [Segona edició]

La dendrocronologia és rebutjada amb l'afirmació que, per datar objectes molt més antics que els arbres encara vius més antics, no és un mètode absolut, sinó de datació relativa, i per tant dependent de la cronologia tradicional.

Fomenko apunta específicament a un trencament de les escales dendrocronològiques al voltant de l'any 1000 dC. [34]

Fomenko també cita diversos casos en què la datació en carboni d'una sèrie d'objectes d'edat coneguda va donar dates significativament diferents. També al·lega una cooperació indeguda entre físics i arqueòlegs en l'obtenció de les dates, ja que la majoria dels laboratoris de datació per radiocarboni només accepten mostres amb una estimació d'edat suggerida per historiadors o arqueòlegs. Fomenko també afirma que la datació del carboni en el rang de l'1 al 2000 dC és inexacta perquè té massa fonts d'error que s'endevina o s'ignoren completament, i que el calibratge es fa amb un nombre estadísticament sense sentit de mostres. [35] En conseqüència, Fomenko conclou que la datació del carboni no és prou precisa per ser utilitzada a escala històrica.

Fomenko rebutja la datació numismàtica com a circular, basant-se en la cronologia tradicional, i apunta a casos de monedes similars que s'encunyen en períodes llunyans, períodes llargs inexplicables sense monedes encunyades i casos de desajustament de datació numismàtica amb relats històrics. [36]

Recepció

Les idees històriques de Fomenko han estat rebutjades universalment pels principals científics, historiadors i erudits,

que les titllen de pseudohistòria i pseudociència,[37] però van ser popularitzades per l'excampió del món d'escacs Garri Kaspàrov. [38][39][40] Billington escriu que la teoria "podria haver bufat tranquil·lament als túnels de vent de l'acadèmia" si no fos per l'escrit de Kaspàrov en suport d'ella a la revista Ogoniok. [41] Kaspàrov va conèixer Fomenko durant la dècada de 1990, i va trobar que les conclusions de Fomenko sobre certs temes eren idèntiques a les seves pel que fa a la visió popular (que no és la visió dels acadèmics) que l'art i la cultura van morir durant l'edat fosca i no es van reviu fins al Renaixement. Kaspàrov també sentia il·lògic que els romans i els grecs que vivien sota la bandera de Bizanci no poguessin utilitzar els monticles de coneixement científic que els deixaven l'Antiga Grècia i Roma, especialment quan era d'ús militar urgent. Kaspàrov no dona suport a la part de reconstrucció de la nova cronologia. [42]

Segons Sheiko, "Fomenko i els seus aliats són irrepetibles, assenyalant que els pobles mongols, turcs i ucraïnesos s'equivoquen tristament en el deliri que mai van ser qualsevol cosa que no fossin elements de l'Horda Russa", i remarca que per als crítics russos, Fomenko representa alhora una vergonya i un potent símbol de les profunditats a les quals l'acadèmia i la societat russes s'han enfonsat generalment enmig de les diverses desgràcies socials que es van produir sobre Rússia des de la caiguda de Comunisme. [43] Els crítics occidentals veuen les seves opinions com a part d'una renovada ideologia imperial russa, "mantenint viva una consciència imperial i un messianisme secular a Rússia". [44][45]

El 2004 a la Fira Internacional del Llibre de Moscou, Anatoly Fomenko amb el seu coautor Gleb Nosovsky van ser guardonats pels seus llibres sobre "nova cronologia" l'anti-premi anomenat "Abzatz" (literalment "paràgraf", una paraula d'argot rus que significa "desastre" o "fiasco") a la categoria "Pochotnaya bezgramota" (el terme és un joc de paraules sobre "Pochotnaya gramota" (Certificat d'Honor) i es pot traduir com a "Certificat de deshonor" o literalment, "Analfabetisme respectable") per al pitjor llibre publicat a Rússia.

Els crítics han acusat Fomenko d'alterar les dades per millorar l'encaix amb les seves idees i han assenyalat que viola una regla clau de l'estadística seleccionant partits del registre històric que donen suport a la seva cronologia, tot ignorant els que no ho fan, creant correlacions artificials, millors que casuals, i que aquestes pràctiques soscaven els arguments estadístics de Fomenko. [5] La nova cronologia va rebre una anàlisi crítica exhaustiva en una taula rodona sobre "Els 'mites' de la nova cronologia" presidida pel degà del departament d'història de la Universitat Estatal de Moscou el desembre de 1999. [46][47][48] Un dels participants en aquella taula rodona, el distingit arqueòleg rus, Valentin Yanin, va comparar l'obra de Fomenko amb "el trineu del truc de mans d'un David Copperfield". [49] El lingüista Andrey Zaliznyak va argumentar que utilitzant els enfocaments de Fomenko es pot "demostrar" qualsevol correspondència històrica, per exemple, entre faraons egipcis antics i reis francesos. [50][51]

James Billington, antic professor d'història russa a Harvard i Princeton i bibliotecari del Congrés del 1987 al 2015, va situar l'obra de Fomenko en el context del moviment polític de l'eurasianisme, que pretenia lligar la història russa amb la dels seus veïns asiàtics. Billington descriu Fomenko com atribuir la creença en l'hostilitat passada entre Rússia i els mongols a la influència dels historiadors occidentals. Així, segons la cronologia de Fomenko, "Rússia i Turquia són parts d'un imperi abans únic". [6] Un crític francès del llibre de Billington va assenyalar amb aprovació la seva preocupació per les concepcions fantasmagòriques de Fomenko sobre la "nova cronologia" global. [7]

H.G. van Bueren, professor emèrit d'astronomia de la Universitat d'Utrecht, va concloure la seva revisió mordaç del treball de Fomenko sobre l'aplicació de les matemàtiques i l'astronomia a les dades històriques de la següent manera:

Sorprèn, com a mínim, que una coneguda editorial (holandesa) pogués produir un llibre car de tan dubtós valor intel·lectual, del qual l'única paraula bona que es pot dir és que conté una enorme quantitat de material històric factual, ordenat ordenadament, cert; mal escrit, sí; barrejat amb tonteries conjecturals, segur; però tot i així, moltes coses útils. Per a la resta del llibre és absolutament inútil. Recorda un dels primers intents soviètics de produir ciència tendent (Lysenko!), de polièdric, de fusió freda i de creacionisme modern. En resum: un llibre inútil i enganyós.

- H.G. van Bueren, "Matemàtiques i Lògica"[8]

El setembre de 2020, el principal polític i acadèmic rus de l'Acadèmia Russa de Ciències Sergey Glazyev va proposar públicament la Nova Cronologia de Fomenko com un "suport fiable per a la formació de la ideologia moderna que consolida la societat russa":

La nova cronologia de Fomenko proporciona una bona base lògica per restaurar la memòria històrica del món rus. S'adapta plenament tant a l'enfocament científic per a la formació d'una ideologia consolidada, com a la construcció de

- Sergey Glazyev, "L'espiritualitat és una categoria econòmica". Número 35 del diari Voenno-Indushlenny Kurier, 15 de setembre de 2020[52]

Convergència de mètodes en datació arqueològica

Tot i que Fomenko rebutja els mètodes de datació generalment acceptats, la majoria d'arqueòlegs, conservadors i altres científics fan un ús extensiu d'aquestes tècniques que s'espera que hagin estat examinades i refinades rigorosament durant dècades d'ús. [53]

En el cas concret de la dendrocronologia, Fomenko afirma que això falla com a mètode de datació absoluta a causa de les llacunes en el registre. Les seqüències dendrocronològiques independents que comencen amb arbres vius de diverses parts d'Amèrica del Nord[54][55] i Europa[56][57] s'estenen 12.400 anys enrere en el passat. A més, la consistència mútua d'aquestes seqüències dendrocronològiques independents s'ha confirmat comparant les seves edats radiocarbones i dendrocronològiques. [58] Aquestes i altres dades han proporcionat una corba de calibratge per a la datació per radiocarboni l'error intern de la qual no supera ± 163 anys durant els 26.000 anys sencers de la corba. [59]

De fet, els arqueòlegs han desenvolupat una sèrie de dendrocronologia totalment ancorada que es remunta més enllà del 10.000 aC. [60] "La cronologia d'anells d'arbres absolutament datada ara es remunta a 12.410 cal BP (10.461 aC)." [61]

Mal ús de les fonts històriques i coincidència forçada de patrons

Els crítics de la teoria de Fomenko afirmen que el seu ús de les fonts històriques és altament selectiu i ignora els principis bàsics d'una sòlida erudició històrica.

Fomenko ... no proporciona una revisió justa de la literatura històrica sobre un tema amb el qual tracta, cita només aquelles fonts que serveixen als seus propòsits, utilitza proves de maneres que semblen estranyes als historiadors formats professionalment i afirma l'especulació més salvatge com si tingués el mateix estatus que la informació comuna a la literatura històrica convencional. [62]

També assenyalen que el seu mètode de correlació estadística de textos és molt aproximat, perquè no té en compte les moltes fonts possibles de variació de longitud fora de la "importància". Sostenen que les diferències en el llenguatge, l'estil i l'abast, així com les opinions i enfocaments sovint diferents dels historiadors, que es manifesten en una noció diferent de "fets importants", fan que la quantificació dels escrits històrics sigui, en el millor dels casos, una proposició dubtosa. A més, els crítics de Fomenko al·leguen que els paral·lelismes que denuncia sovint es deriven d'un suposat forçament per part de Fomenko de les dades: reordenant, fusionant i eliminant monarques segons sigui necessari per adaptar-se al patró.

Per exemple, d'una banda Fomenko afirma que la gran majoria de fonts antigues són o bé relats duplicats irreparablement distorsionats dels mateixos esdeveniments o falsificacions posteriors. En la seva identificació de Jesús amb el papa Gregori VII[63] ignora les grans diferències entre les seves vides reportades i se centra en la similitud del seu nomenament amb el càrrec religiós pel baptisme. (Tradicionalment es creu que Jesús evangèlic va viure 33 anys, i va ser adult en el moment de la seva trobada amb Joan Baptista. En canvi, segons les fonts primàries disponibles, el papa Gregori VII va viure almenys 60 anys i va néixer 8 anys després de la mort de l'equivalent joan baptista de Fomenko, John Crescentius. [64])

Els crítics al·leguen que moltes de les suposades correlacions de durades regnals són producte de l'anàlisi selectiva i la barreja de les dates, esdeveniments i individus esmentats en el text original. [65] Un altre punt plantejat pels crítics és que Fomenko no explica la seva alteració de les dades (canviar l'ordre dels governants, deixar caure governants, combinar governants, tractar interregna com a governants, canviar entre teòlegs i emperadors, etc.) evitant una duplicació de l'esforç i fent efectivament que tota aquesta teoria sigui una hipòtesi ad hoc. [5]

Selectivitat en referència als fenòmens astronòmics

Els crítics assenyalen que la discussió de Fomenko sobre els fenòmens astronòmics tendeix a ser selectiva, escollint exemples aïllats que donen suport a la nova cronologia i ignorant els grans cossos de dades que proporcionen proves recolzades estadísticament per a la datació convencional. Segons l'astrònom Yuri N. Efremov, per a la seva datació del catàleg d'estrelles d'Almagest, la selecció de Fomenko de només vuit estrelles de les més de 1000 estrelles del catàleg

és arbitrària, i per motius relacionats amb una d'elles (Arcturus) que té un gran error sistemàtic, va plantejar l'opinió que aquesta estrella té un efecte dominant en la datació de Fomenko. [66] L'anàlisi estadística que utilitza el mateix mètode per a totes les estrelles "ràpides" apunta a l'antiguitat del catàleg d'estrelles d'Almagest. [67][68] Dennis Rawlins assenyala a més que l'anàlisi estadística de Fomenko va obtenir una data equivocada per a l'Almagest, perquè Fomenko considerava que l'oblit de la Terra era una constant quan en realitat és una variable que canvia a un ritme molt lent, però conegut. [69]

Els estudis de Fomenko ignoren l'abundància de registres astronòmics datats en textos cuneïformes de Mesopotàmia. Entre aquests textos hi ha una sèrie de diaris astronòmics babilònics, que registren observacions astronòmiques precises de la Lluna i els planetes, sovint datades en termes dels regnats de personatges històrics coneguts que es remunten al 6th segle aC. Els retrocalculacions astronòmiques de tots aquests objectes en moviment permeten datar aquestes observacions i, en conseqüència, els regnats dels governants, en un sol dia. [70] Les observacions són prou redundants que només una petita part d'elles són suficients per datar un text a un any únic en el període 750 aC a 100 aC. Les dates obtingudes concorden amb la cronologia acceptada. [71] A més, F. R. Stephenson ha demostrat mitjançant un estudi sistemàtic d'un gran nombre d'observacions d'eclipsis babilònics, antics i medievals europeus i xinesos que es poden datar de manera coherent amb la cronologia convencional almenys fins al 600 aC. [72] En contrast amb els segles desapareguts de Fomenko, els estudis de Stephenson sobre les observacions de l'eclipsi troben una incertesa acumulada en el temps de la rotació de la terra de 420 segons a 400 aC, i només 80 segons a 1000 CE. [73]

Magnitud i consistència de la teoria de la conspiració

Fomenko afirma que la història mundial anterior a 1600 va ser deliberadament falsificada per raons polítiques. Les conseqüències d'aquesta teoria de la conspiració són dobles. Es diu que els documents que entren en conflicte amb la nova cronologia han estat editats o fabricats per conspiradors; el Vaticà, el Sacre Imperi Romanogermànic i la dinastia romanov pro-alemanya. [10] La nova cronologia aprofita tradicionalment els pensaments i idees anti-occidentals russes d'Alemanya com a principal enemic. A més, la teoria és russocèntrica disminuint els èxits d'altres cultures i reivindicant els principals èxits de la civilització com a russa i proposant un imperi gegant de l'"Horda Russa" i eliminant el temps històric abans de la seva existència. [10] La teoria també afirmava soscavar el nacionalisme als països veïns de Rússia posicionant les divisions i els conflictes com a fabricats. [10] A diferència d'altres teories populars de la conspiració, la nova cronologia no és antisemita per se, però conté afirmacions que poden no ser desitjades per les comunitats jueves com que l'Antic Testament és més nou que el Nou Testament, situant Jerusalem a Constantinoble i projectant estereotips de jueus proposant que els jueus provenen de banquers de l'Horda Russa que van adoptar la religió del judaisme, en si mateix un derivat del cristianisme i no a l'inrevés. [9]

La teoria proporciona un relat històric alternatiu de la història "veritable" centrada al voltant d'un imperi mundial anomenat "Horda Russa". [9] L'abast de la nova cronologia s'ha comparat amb el món fantàstic de J. R. R. Tolkien. [9] S'han escrit milers de pàgines al respecte i els autors aborden una àmplia gamma d'objeccions. [9]

Popularitat en fòrums i entre els imperialistes russos

Fomenko ha publicat i venut més d'un milió d'exemplars dels seus llibres a la seva Rússia natal. Han aparegut molts fòrums d'Internet que pretenen complementar el seu treball amb investigacions addicionals per a aficionats. [74] Els seus crítics han suggerit que la versió de fomenko de la història va apel·lar al públic lector rus mantenint viva una consciència imperial per substituir la seva desil·lusió pels fracassos del comunisme i les oligarquies corporatives postcomunistes. [44]

El levashovisme s'ha inspirat en aquesta pseudohistòria, prenent la forma d'una narrativa ocultista racial sobre la "Gran Tàrtara" eslava. [75] Un altre tret en fòrums en línia ha estat la teoria de la conspiració de Tartaria, que s'inspira en la fotografia arquitectònica històrica d'edificis enderrocats com a evidència d'una civilització perduda durant molt de temps. [76]

Vegeu també

Nova Cronologia (desambiguació)

Nova Roma

Hipòtesi del temps fantasma; La proposta de Heribert Illig de 1991 que 297 anys (AD 614-911) es van afegir a la cronologia en el període previ a l'any 1000 dC

Cronologia de Glasgow; proposta de revisió de la cronologia de l'antic Egipte.

Ages in Chaos 1952 llibre d'Immanuel Velikovsky que afirma que les històries de l'Antic Egipte i l'Antic Israel estan cinc segles fora de pas

Gran mentida

- ^ Billington, James H. (2004). Rússia a la recerca de si mateixa. Johns Hopkins University Press. pàg 83. El revisionisme radical de la Nova Cronologia de Rus de Nosovsky i Fomenko té el seu origen en l'intent de Nikolai Morozov de sintetitzar ciència i història durant vint-i-cinc anys de presó
- ^ Colavito 2004 "Avui un successor intel·lectual de Hardouin afirma que no és l'antiguitat clàssica la que es va forjar, sinó la història de l'edat mitjana. El matemàtic rus Anatoly Fomenko ha ideat un sistema que anomena la 'Nova Cronologia'..."
- ^ ru:??????? ?????????? ???????? (1999). ???????? ???????? ? ?????????? (???????????? ? ???????????? ???) [Problemes de lluita contra la pseudociència (discussió al Presidium de l'Acadèmia Russa de Ciències)] (en rus). Vol. 69. 879-904.
- ^ "??? ?????????? ?????????? ?????????? (???????????? ?????????????? ???)" [Què amenaça la societat amb la pseudociència? (reunió del Presidium de l'Acadèmia Russa de Ciències)] (en rus). Arxivat de l'original el 28 setembre 2011.
- ^ Jump up to:un b c Pedersen, Morten Monrad (novembre 2002). "Va ser la primera reina de Dinamarca un home?". Informe escèptic. Arxivat de l'original el 7 August 2011. [Consulta: 9 octubre 2007].
- ^ Jump up to:un b Billington, James H. (2004). Rússia a la recerca de si mateixa. Washington; Baltimore: Woodrow Wilson Center Press; Johns Hopkins University Press. pàgines 82-84.
- ^ Jump up to:un b "les conceptions fantasmagoriques de Fomenko sur la « nouvelle chronologie » mondiale." Marlène Laruelle, Review of James H. Billington, Rússia a la recerca de si mateixa, Washington, DC, Woodrow Wilson Center Press / Baltimore — Londres, The Johns Hopkins University Press, 2004; Cahiers du Monde Russe, 45/3-4, pp. 736-7.
- ^ Jump up to:un b H. G. van Bueren, "Matemàtiques i lògica", Review of A. T. Fomenko, Empirico-Statistical Analysis of Narrative Materials and its Applications to Historical Dating, 2 vols, (Dordrecht: Kluwer) 1994, a Annals of Science, 53 (1996): 206-207.
- ^ Jump up to:un b c d e f g h Halperin, Charles J. (2011). "Identitat falsa i identitats múltiples en la història russa: l'imperi mongol i Ivan el terrible" Els papers de Carl Beck. El Centre d'Estudis Russos i d'Europa de l'Est (2103): 1-71. DOI:10.5195/cbp.2011.160. [Consulta: 15 juny 2016].
- ^ Jump up to:un b c d e f Laruelle, Marlène (2012). "Conspiració i història alternativa a Rússia: una equació nacionalista per a l'èxit?". La revisió russa. 71 (4): 565-580. DOI:10.1111/j.1467-9434.2012.00669.x.
- ^ Diacu, Florin (2011). "Capítol 2. Una nova ciència". El mil·lenni perdut: els horaris de la història sota setge (Segona ed.). Johns Hopkins University Press.
- ^ Diacu, Florin (2011). "Capítol 3. Cançó de cigne". El mil·lenni perdut: els horaris de la història sota setge (Segona ed.). Johns Hopkins University Press.
- ^ Newton, Isaac. "Cap. Jo. De la cronologia de les primeres edats dels grecs.". ES VA MODIFICAR LA CRONOLOGIA DELS ANTICS REGNES. Al que és Prefix'd, UNA BREU CRÒNICA des de la Primera Memòria de les Coses a Europa, fins a la Conquesta de Pèrsia per Alexandre el Gran (descarregar). [Consulta: 26 octubre 2006].
- ^ Johnson, Edwin. "Prefaci". Antiqua Mater (PDF). Arxivat de l'original el 11 setembre 2006.
- ^ Rang, Otto. Der Mythos von der Geburt des Helden [El mite del naixement de l'heroi] (en alemany).
- ^ Beam, Alex (16 de setembre de 1991). "Una història més curta de civilització". El Globus de Boston.
- ^ Nosovsky G. V., Fomenko A. T., "Imperi. Rússia, Turquia, Xina, Europa, Egipte. Nova cronologia matemàtica de l'antiguitat / ?????????? ? . ? ., ???????? ? . ? . ???????? . ????, ??????, ?????, ?????, ?????, ????? . ????? ?????????????????? ????????????? ??????????" (en rus), 1996, amb almenys 6 edicions posteriors — ?.: ??????????, 1996.
- ^ Fomenko, ?.; Nosovsky, G.V. (2004). ??? ???? (en rus). ??: ???.
- ^ Fomenko, ?.; Nosovsky, G.V. Tsar dels eslaus (descarregar). [Consulta: 11 març 2020].
- ^ Fomenko, ?.; Nosovsky, G.V. (2007). ???????? ?????????? ???????? ? ????? ????? ?????????????? ? ????????????? ?????????? ????? ?????????? ? "????????? ??????????" ??. ?????? (en rus). ?.: ??????, ???.
- ^ Dmitrii Sidorov, "Tercera Roma postimperial: resurreccions d'una metàfora geopolítica ortodoxa russa", Geopolítica, 11 (2006):317–347, a les pp. 336-337.
- ^ Fomenko, ?.; Nosovsky, G.V. "NOVA CRONOLOGIA. A.Fomenko, G.Nosovsky". chronologia.org. Arxivat de l'original el 3 September 2019. [Consulta: 12 març 2020].
- ^ Fomenko, Anatoli. El tema de la cronologia.
- ^ Jump up to:un b Fomenko, Anatoli. Astronomia vs història.
- ^ Fomenko, Anatoli. L'Apocalipsi vist per l'Astronomia.
- ^ Fomenko, Anatoli. El tema de l'astronomia xinesa.
- ^ Fomenko, A. T. (2006). "1. El mètode de les màximes locals". Història: ficció o ciència? Cronologia 1. Mithec. 187-194. ISBN 9782913621077. [Consulta: 8 maig 2011].
- ^ Jump up to:un b Fomenko, A.T. (2006). "1.4. Prova experimental del principi de correlació de màxims". Història: ficció o ciència? Cronologia 1. Mithec. 194-196. ISBN 9782913621077. [Consulta: 8 maig 2011].
- ^ Fomenko, A.T. "2. ?????????? ?????????-????????? ???????? "????????? ?????????-?????????". "????? ?????????-????????????????? ?????????? ?????????????? ?????????? ?????????? ? ?????????? ? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ????? (????????? ?????????) (txt) (en rus). [Consulta: 12 setembre 2006].

- Institut Nova Història - www.inh.cat/articles/NOVA-CRONOLOGIA-FOMENKO
Pàgina 11 de 13

roures i pins de Hohenheim de 12.460 anys d'anella del centre d'Europa - Un rècord anual únic per al calibratge de radiocarbonis i reconstruccions de paleoambient". Radiocarboni '46: 1111-1122.

^ Friedrich, M., Remmele, S., Kromer, B., Hofmann, J., Spurk, M., Kaiser, K. F., Orzel, C., Küppers, M. "Els 12.460 anys de roure de Hohenheim i la cronologia de l'anell de pi d'Europa central: un registre anual únic per al calibratge de radiocarbonis i reconstruccions de paleoambient" Radiocarbon 2004, vol. 46, no3, pp. 1111-1122 [1]

^ Sheiko (2004) p. 21.

^ Llibre 2, capítol 2, pàg 51

^ ENCICLOPÈDIA CATÒLICA: Papa Sant Gregori VII

^ Colavito 2004.

^ Yu. N. Efremov, ????????? ? ?????? "????? ??????????" (Astronomia i la síndrome de la "Nova Cronologia").

^ A. K. Dambis i Yu. N. Efremov, "Datar el catàleg d'estrelles de Ptolemeu a través de moviments adequats: l'època Hipparchan", Journal for the History of Astronomy, 31 (2000): 115-134; vegeu especialment la nota 17 (pàg. 134).

^ Michael L. Gorodetsky, ????????? ?????? ? ?????????? (????????????? ?????????? ??????????) Arxivat 2000-12-12 a Wayback Machine. (Guerres estel·lars amb història (Verificació de la datació de l'Almagest)).

^ Dennis Rawlins, "Recuperant l'última estrella perduda d'Hipparchos", DIO 4.3 (1994): 119. Igual que Dambis i Efremov, Rawlins proporciona proves que el catàleg d'estrelles d'Almagest es va basar en observacions fetes al 2nd segle aC per Hipparchus.

^ Asger Aaboe, Episodis de la història primerenca de l'astronomia, (Nova York: Springer, 2001) pp. 39-40 ISBN 0-387-95136-9.

^ F. R. Stephenson i J. M. Steele, "Datació astronòmica de textos babilònics que descriuen l'eclipsi total de Sol del S.E. 175", Journal for the History of Astronomy, 37 (2006): 55-69. Aquest estudi va demostrar que o bé la descripció dels fenòmens observats en l'eclipsi de Sol o bé d'un conjunt de conjuncions dels planetes lents Saturn, Júpiter i Mart eren suficients per equiparar el S.E. 175 amb el 137/6 aC. Els detalls addicionals d'aquests textos van proporcionar una confirmació addicional d'aquesta datació.

^ F. Richard Stephenson, "Eclipsis històrics i rotació de la Terra", Astronomia i Geofísica, 44 (2003): 2.22-2.27.

^ Fred Espenak, Prediccions d'eclipsis i rotació de la Terra Arxivat 2012-07-16 en archive.today

^ Melleuish et al. 2009.

^ "??? ?????? ? ?????????". ??????? ?????????????????? ????????? (en rus). 05/10/2020. [Consulta: 14-05-2022].

^ "Dins de l'Imperi Tàrtar", el QAnon de l'Arquitectura". Bloomberg.com. 27/04/2021. [Consulta: 14-05-2022].

Referències

A.T. Fomenko et al.: Història: Ficció o Ciència? Cronologia 1, Introducció del problema. Una crítica a la cronologia escaligeriana. Mètodes de datació tal com ofereixen les estadístiques matemàtiques. Eclipsis i zodíacs. ISBN 2-913621-07-4

A.T. Fomenko et al.: Història: Ficció o Ciència? Cronologia 2, El mètode del paral·lelisme dinàstic. Roma. Troia. * Grècia. La Bíblia. Canvis cronològics. ISBN 2-913621-06-6

A.T. Fomenko et al.: Història: Ficció o Ciència? Cronologia 3, Mètodes astronòmics aplicats a la cronologia. Almagest de Ptolemeu. Tycho Brahe. Copèrnic. Els zodíacs egipcis. ISBN 2-913621-08-2

A.T. Fomenko et al.: Història: Ficció o Ciència? Cronologia 4, Rússia. Gran bretanya. Bizanci. Roma. ISBN 2-913621-10-4

Anàlisi empírico-estadística del material narratiu i les seves aplicacions a la datació històrica.

Vol.1: El desenvolupament de les eines estadístiques. Vol.2: L'anàlisi dels registres antics i medievals. - Editorial Acadèmica Kluwer. Països Baixos, 1994.

Mètodes geomètrics i estadístics d'anàlisi de configuracions estel·lars. Datació de l'Almagest de Ptolemeu. Juntament amb V. V. Kalashnikov., G. V. Nosovsky. - CRC-Press, ESTATS UNITS, 1993.

Nous Mètodes d'Anàlisi Estadística de Textos Històrics. Aplicacions a la Cronologia. Antiguitat a l'edat mitjana. Història grega i bíblica. Vols.1, 2, 3. - Edwin Mellen Press. ESTATS UNITS. Lewiston. Queenston. Lampeter, 1999.

A.T. Fomenko: ?????? ?????????-????????????????? ?????????? ?????????? ?????????? ? ?????????? ? ?????????? ?????????? ? ?????????? ?????? (Noves tècniques estadístiques empíriques per datar esdeveniments antics, i les seves aplicacions a la cronologia global del Món Antic i Medieval) (en rus)

Robert Grishin i Vladimir Melamed, "L'imperi medieval dels israelites", publicat el 2003; ISBN 0-9737576-0-4

Sheiko, Konstantin, "Els de Lomonósov: Anatolii Fomenko, pseudohistòria i la recerca de Rússia d'una identitat postcomunista", Tesi doctoral, Universitat de Wollongong, NSW, Austràlia, 2004. Arxivat de l'original [2]

Enllaços externs

Sèrie "Història: ficció o ciència?" Ep. 3: Mètodes (amb subtítols en anglès)

Nova cronologia de la història del món a www.univer.omsk.su

El robatori del Mil·lenni[Enllaç no actiu] [sic]

Colavito, Jàson (2004). "Un desmentiment de les teories de Fomenko: Qui va perdre l'edat mitjana?". *Escèptic*. 11 (2): 66.